

Česká Thalia 1887–1892

Českou *Thalii* začal v roce 1887 pod hlavičkou Ústřední matice divadelní (později byl časopis vydáván jako „Orgán Ústřední matice divadelní a Ústřední jednoty českého herectva“, ve III. ročníku „Orgán Ústřední matice divadelních ochotníků“, od IV. ročníku bylo periodikum nezávisle charakterizováno jako „Listy pro dramatickou literaturu a umění“) vydávat Jan Ladecký (1861–1907), profesí učitel, jinak ale aktivní ochotnický divadelník, dramatik, divadelní historik a literát působící v literárním odboru Umělecké besedy a v Máji. Periodikum tisklo nakladatelství Josefa Richarda Vilímka, od dvanáctého čísla V. ročníku časopis vydával Bedřich Grund a Vilém Svatoň (od devátého čísla II. ročníku do devátého čísla ročníku třetího Ladeckého na pozici „majitele, vydavatele a odpovědného redaktora“ nahradila jeho manželka Marie Ladecká).

Z hlediska struktury byla *Česká Thalia* tvořena dvěma částmi: v první se tiskla dramata a odborné texty (studie a črty, statě, historická pojednání, kritiky), často na pokračování, v druhé části následovaly pravidelné rubriky. Prostor v časopise, který první dva roky (1887–88) vycházel dvakrát do měsíce a později (1889–92) třikrát, měla vedle divadelní náplně také původní česká prozaická tvorba a překlady. Rozsah jednotlivých čísel se lišil v prvním a druhém ročníku, kdy se zpočátku vydávala průměrně dvacetistránková *Česká Thalia* a rok nato mělo každé číslo nejčastěji mezi čtrnácti a šestnácti stránkami, od třetího do šestého ročníku pak jeden výtisk tvořilo přibližně dvanáct stran (zpravidla v období letních prázdnin vycházelo dvojčíslo či trojčíslo). V některých ročnících vyplňovala závěrečné strany i inzerce a obsah aktuálního čísla.

Časopis do své náplně zařazoval též plné texty dramát: v šestiletém období bylo otištěno sedmnáct kusů (na pokračování), převažovaly veselohry. Ladecký často vybíral díla českých autorů, měl snahu přinášet čerstvá díla současníků (J. Zeyer: *Šárka*, I. ročník, 1887, V. Štech: *Maloměstská tradice*, II. ročník, 1888, F. X. Svoboda: *Márinka Válková*, III. ročník, 1889) a též světová vrcholně moderní díla (L. N. Tolstoj: *Ve tmách [Vláda tmy]*, I. ročník, 1887, A. Strindberg: *Slečna Julie*, IV. ročník, 1890, H. Becque: *Krkavci*, M. Maeterlinck: *Sedm princezen*, VI. ročník, 1892).

Šéfredaktor Jan Ladecký v *České Thalii* publikoval pravidelně své vlastní práce: kromě zpráv a referátů z divadel a textů informativního druhu psal delší statě, především divadelně-kritické eseje, mezi nimi i několik historiografických prací a přehledů. Jeho autorská i redaktorská práce se v časopise silně prolínala, články se zaměřením na aktuální divadelní aktivity, divadelní historii i nové tendence v umění formovaly styl a směřování časopisu; *Česká Thalia* zrcadlila stávající situaci v českém divadle i moderní divadelní tendence a směry evropských divadel.

Dramatické texty a odborné články historiografické, teoretizující texty a kritiky plnily periodikum pouze částečně. Obsahově významnou částí byly informační a besedníkové oddíly; krátké referáty pravidelně informovaly o pražských i mimopražských scénách. Mezi besedníkovými oddíly zabíraly velkou část ohlasy aktivit a produkce pražského Národního divadla. Ústřední složku tvořily Referáty o stálých českých divadlech – pevná rubrika ve střední části časopisu, jež přinášela vedle zpráv o představeních v Národním divadle články o produkci Národního divadla v Brně, plzeňského divadla a o divadle v dalších českých a moravských městech, sezónně pak též o aktivitě pražských arén. Pod referáty se nejčastěji podepisoval kromě Ladeckého Karel Teige, uznávaný muzikolog a odborník na hudební divadlo.

Mezi další informační oddíly, které se pravidelně (ne však již v každém čísle) objevovaly ve střední části periodika a na jeho závěrečných stránkách, patřily Rozhledy v cizích divadlech (referoval tu J. Vrchlický, F. Chalupa, F. Vrána, K. Štěpánek, J. Ladecký, K. J. Černý, V. Mrštík, J. Z. Raušar), podrubrika Cestující společnosti, Dopisy (zprávy od různých souborů) a beletristické rubriky Feuilleton a Literatura a umění. Privilegované postavení měla rubrika Divadla ochotnická: ač byla *Česká Thalia* orgánem jednoty divadelních ochotníků pouze omezenou dobu, ochotnickým skupinám a amatérským divadelníkům byla nápomocna po celou dobu svého vycházení. V příslušném oddílu se objevovaly kromě informací o činnosti ochotnických jednot též články poradní, o studování rolí, výběru repertoáru atd. Zpravodajství o ochotnických spolcích zůstávalo v periodiku jako pevná rubrika, otiskovaly se texty ze zasedání nejen Ústřední Matice divadelních ochotníků československých, ale také dalších lokálních ochotnických jednot. Podobně, i když výrazně méně nápomocně, časopis fungoval i pro Ústřední jednotu českého herectva, především díky své nepravidelné příloze s usneseními, zprávami o činnosti organizace a informacemi o cestujících společnostech.

„Podčárnicková“ rubrika Feuilleton představovala zábavní složku časopisu, již plnily jak úvahy či glosy, tak poezie i kratší prózy na rozmanitá témata, často z divadelního prostředí. V některých ročnících se věcně prolínala s rubrikou Literatura a umění, od třetího ročníku se rozsah této části postupně ztenčoval. V tomto oddílu se také někdy objevoval Divadelní feuilleton, glosa na divadelní téma, jež většinou sledovala určitý humorný nešvar v kulturních kruzích. Do literární sekce hojně přispíval svou poezií F. X. Svoboda – *Česká Thalia* mu otiskla dramatickou prvotinu *Márinku Válkovou* (1889), čímž si přisvojila zásluhu na jeho objevení pro svět dramatu. Poskytla mu mj. i prostor k reakci na kritiku jeho dramatického debutu od Ignáce Herrmanna v *Národních listech*.

Periodikum především skrze referátové oddíly reflektovalo obrovské množství divadelních aktivit, o nichž informovalo dvakrát, resp. třikrát do měsíce. Takový informační záběr je v dobovém kontextu zcela jedinečný a má zakladatelský charakter. V pátém a šestém ročníku ubylo spolupracovníků na referátech, ubylo tedy také informací o divadelní produkci.

Pevnou součástí zůstaly především referáty z pražského Národního divadla (nejen o představení, ale též o proběhlých kulturních akcích, informace o výročích apod.), které psal šéfredaktor, z jiných divadel se objevovaly kritiky a zpravodajství již velmi nepravidelně, každé číslo přineslo informace odjinud.

Českou Thalii Jana Ladeckého lze zařadit mezi první časopisy o divadle, které vycházely v českém jazyce. Průkopnickým periodikem byla její jmenovkyně *Česká Thalia* vydávaná Mikulášem Boleslavským v letech 1867–1871, která se zaměřovala především na ochotnické spolky a sloužila jako praktický rádce a zdroj repertoáru i poučení. Až do posledního čísla oba časopisy i šéfredaktory pojil nejvýrazněji vztah k ochotnictvu (a aktivní činnost v této oblasti) a otevřenost otiskovat dokumenty ochotnických jednot a další texty související s produkcí ochotníků. Jinak se ale *České Thalie* svým obsahem výrazně lišily, ať již strukturou, obsahem či stylistikou příspěvků, a to z důvodu jiné historické a především kulturně-společenské situace, v níž časopisy vycházely.

Mezi první a druhou *Českou Thalíí* vycházely kromě například *Besedníku*, *Nápovědy* či *Hudebního a divadelního věstníku*, 1880–1884 *Divadelní listy*, na ochotníky se 1885–1903 zaměřovalo *Jevíště*. Od 90. let pak již nejsou periodika v českém jazyce ničím okrajovým a odborné (nejen) divadelní časopisy se objevují se stále větší četností; divadelní referáty se staly zcela přirozenou součástí denního tisku i společensko-kulturních periodik.